

Od GATT k WTO

Mezinárodní obchodní režim, jaro 2023

Opakování z minula

- Kdy se USA začaly obracet k volnému obchodu? Jakou formou to ze začátku dělaly?

Opakování z minula

- Kdy se USA začaly obracet k volnému obchodu? Jakou formou to ze začátku dělaly?
- Který stát si přál, aby se o liberalizaci obchodu jednalo multilaterální cestou?

Opakování z minula

- Kdy se USA začaly obracet k volnému obchodu? Jakou formou to ze začátku dělaly?
- Který stát si přál, aby se o liberalizaci obchodu jednalo multilaterální cestou?
- Co byla Havanská charta?

Opakování z minula

- Kdy se USA začaly obracet k volnému obchodu? Jakou formou to ze začátku dělaly?
- Který stát si přál, aby se o liberalizaci obchodu jednalo multilaterální cestou?
- Co byla Havanská charta?
- Jaká výjimka z volného obchodu byla v GATT vytvořena pro Západní Evropu?

Opakování z minula

- Kdy se USA začaly obracet k volnému obchodu? Jakou formou to ze začátku dělaly?
- Který stát si přál, aby se o liberalizaci obchodu jednalo multilaterální cestou?
- Co byla Havanská charta?
- Jaká výjimka z volného obchodu byla v GATT vytvořena pro Západní Evropu?
- Proč byla první kola jednání v GATT (kromě úvodního) tak málo úspěšná?

Opakování z minula

- Kdy se USA začaly obracet k volnému obchodu? Jakou formou to ze začátku dělaly?
- Který stát si přál, aby se o liberalizaci obchodu jednalo multilaterální cestou?
- Co byla Havanská charta?
- Jaká výjimka z volného obchodu byla v GATT vytvořena pro Západní Evropu?
- Proč byla první kola jednání v GATT (kromě úvodního) tak málo úspěšná?
- Co byla tzv. principle supplier method?

Opakování z minula

Opakování z minula

- Jak se změnilo jednání o clech během Kennedyho kola?

Opakování z minula

- Jak se změnilo jednání o clech během Kennedyho kola?
- Která státy v tomto období přistoupily do GATT?

Opakování z minula

- Jak se změnilo jednání o clech během Kennedyho kola?
- Která státy v tomto období přistoupily do GATT?
- Jaké požadavky tyto státy měly?

Opakování z minula

- Jak se změnilo jednání o clech během Kennedyho kola?
- Která státy v tomto období přistoupily do GATT?
- Jaké požadavky tyto státy měly?
- Co je tzv. švýcarská formule?

Opakování z minula

- Jak se změnilo jednání o clech během Kennedyho kola?
- Která státy v tomto období přistoupily do GATT?
- Jaké požadavky tyto státy měly?
- Co je tzv. švýcarská formule?
- Během kterého kola se začala používat?

Opakování z minula

- Jak vyjednávací pozici USA k Evropě v 50. letech ovlivnila geopolitika?

Opakování z minula

- Jak vyjednávací pozici USA k Evropě v 50. letech ovlivnila geopolitika?
- Kdy se tato pozice začala měnit?

Opakování z minula

- Jak vyjednávací pozici USA k Evropě v 50. letech ovlivnila geopolitika?
- Kdy se tato pozice začala měnit?
- Jak Studená válka ovlivnila vyjednávací pozici USA k požadavkům Třetího světa?

Opakování z minula

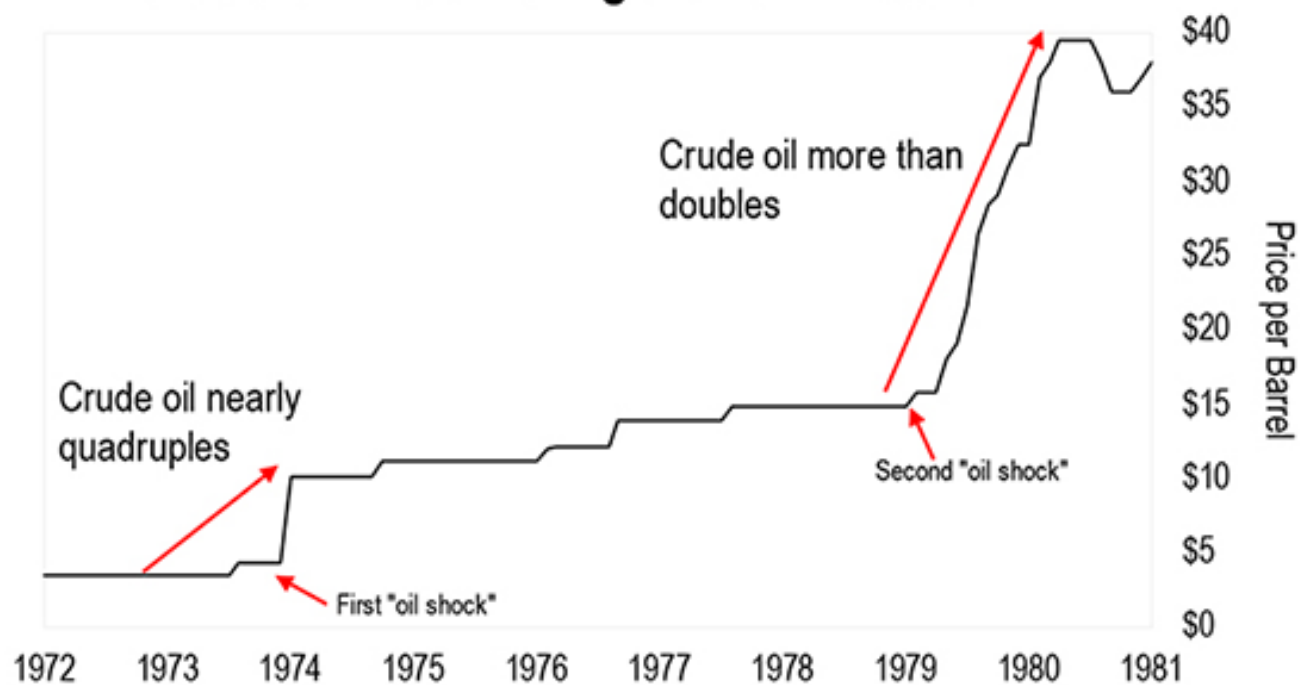
- Jak vyjednávací pozici USA k Evropě v 50. letech ovlivnila geopolitika?
- Kdy se tato pozice začala měnit?
- Jak Studená válka ovlivnila vyjednávací pozici USA k požadavkům Třetího světa?
- Kdy se tato pozice začala měnit?

Dokončení z minula 😊

70. léta

70. léta

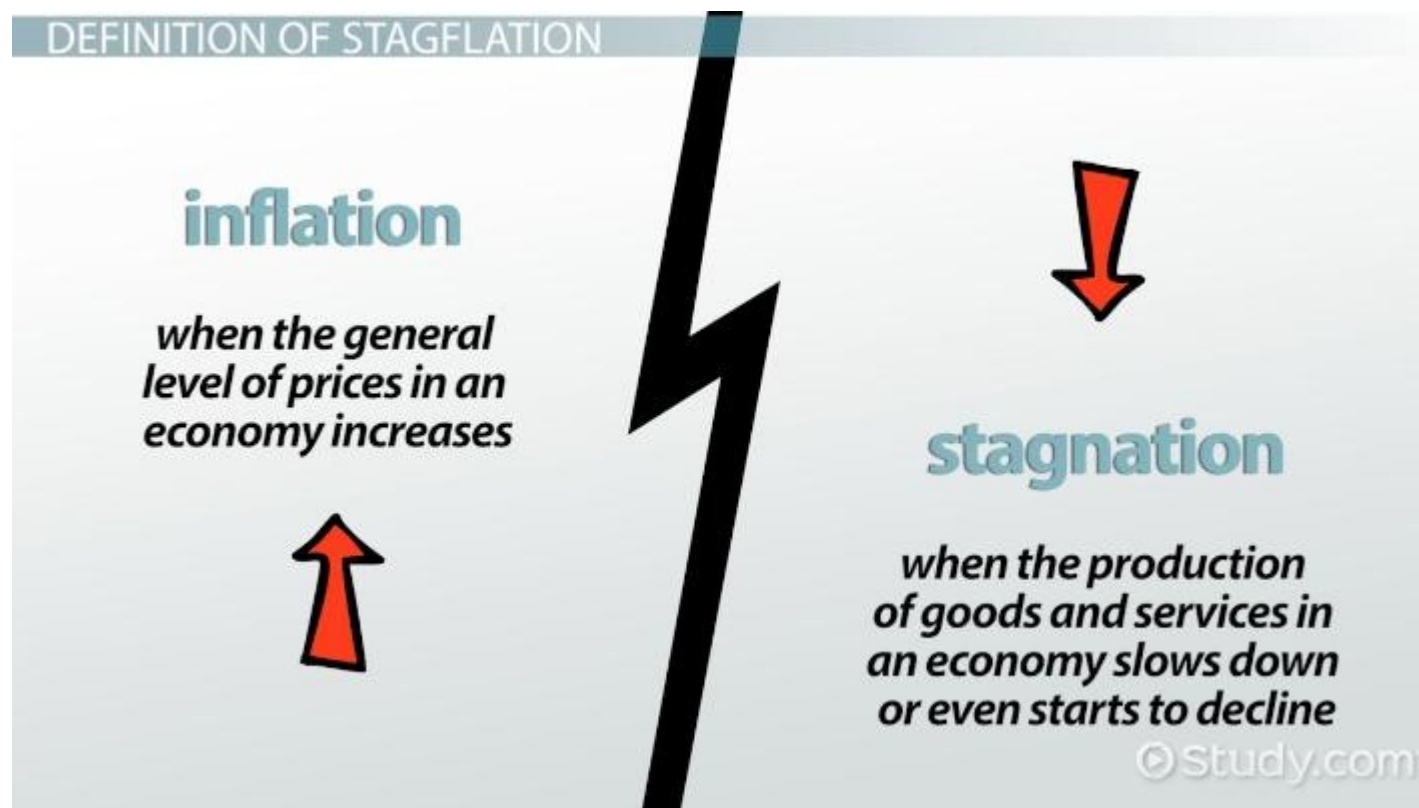
WTI Crude Oil Price During the "Oil Shocks"

70. léta

70. léta

70. léta

- Po Kennedyho kole jsou cla již zastropovaná poměrně nízko > nelze je smysluplně využít k protekci domácí výroby

70. léta

- Po Kennedyho kole jsou cla již zastropovaná poměrně nízko > nelze je smysluplně využít k protekci domácí výroby
- **> nový protekcionismus**
- **= GATT jako oběť svého vlastního úspěchu – snížili jsme cla, státy se to snaží obejít, na to GATT nemá nástroje**

70. léta

- **Nový protekcionismus**
- 1) Velké využívání **výjimek** uvedených v GATT („escape clauses“ - nejrůznější nouzová cla atd.)

70. léta

- **Nový protekcionismus**
- 1) Velké využívání **výjimek** uvedených v GATT („escape clauses“ - nejrůznější nouzová cla atd.)
- **2) Netarifní překážky** – tvorba skrytě diskriminačních regulací, které zvýhodňují domácí producenty

70. léta

- **Nový protekcionismus**
- 1) Velké využívání **výjimek** uvedených v GATT („escape clauses“ - nejrůznější nouzová cla atd.)
- 2) **Netarifní překážky**– tvorba skrytě diskriminačních regulací, které zvýhodňují domácí producenty
- *„Němci dělají koňak, který má jenom 30 % alkoholu > uzákoníme, že ve Francii se smí prodávat jenom koňak, který má alespoň 35 % alkoholu!“*

70. léta

- **Nový protekcionismus**
- 1) Velké využívání **výjimek** uvedených v GATT („escape clauses“ - nejrůznější nouzová cla atd.)
- **2) Netarifní překážky**– tvorba skrytě diskriminačních regulací, které zvýhodňují domácí producenty
- *„Němci dělají koňak, který má jenom 30 % alkoholu > uzákoníme, že ve Francii se smí prodávat jenom koňak, který má alespoň 35 % alkoholu!“*
- > Úplný zákaz importu!

70. léta – Tokijské kolo

- 1974-1979
- **Celkově špatná hospodářská situace, obtížné období pro liberalizaci obchodu**

70. léta – Tokijské kolo

- 1974-1979
- Celkově špatná hospodářská situace, obtížné období pro liberalizaci obchodu
- USA – opět nový zákon – Trade Act 1974 – ještě slabší role pro Kongres

70. léta – Tokijské kolo

- 1974-1979
- Celkově špatná hospodářská situace, obtížné období pro liberalizaci obchodu
- USA – opět nový zákon – Trade Act 1974 – ještě slabší role pro Kongres
- Paragraf 301 – jednostranná odvěta ze strany USA, pokud někdo porušuje pravidla

70. léta – Tokijské kolo

- EHS – pocit, že nás ústupky z Kennedyho kola více bolí – komunitární cla vesměs 10-20 %, oproti tomu USA mají velký rozptyl

70. léta – Tokijské kolo

- EHS – pocit, že nás ústupky z Kennedyho kola více bolí – komunitární cla vesměs 10-20 %, oproti tomu USA mají velký rozptyl
- > „Američané snižují buď cla, kterou byla už předtím úplně zanedbatelná, nebo jsou naopak tak vysoká, že snížení o 10 % nic neřeší“

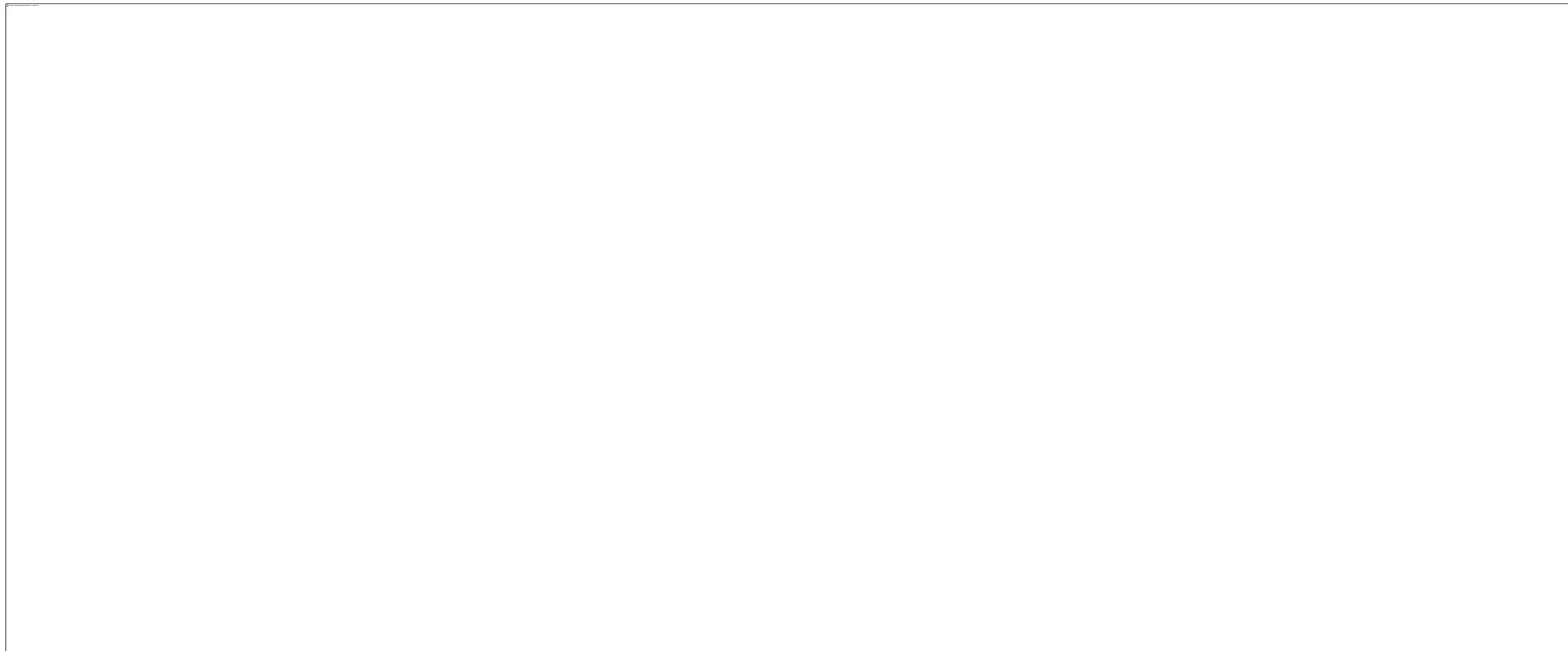
70. léta – Tokijské kolo

- EHS – pocit, že nás ústupky z Kennedyho kola více bolí – komunitární cla vesměs 10-20 %, oproti tomu USA mají velký rozptyl
- > „Američané snižují buď cla, kterou byla už předtím úplně zanedbatelná, nebo jsou naopak tak vysoká, že snížení o 10 % nic neřeší“
- > potřeba nelineárního snižování cel, který by více snižovalo vysoká cla
- > **švýcarská formule**

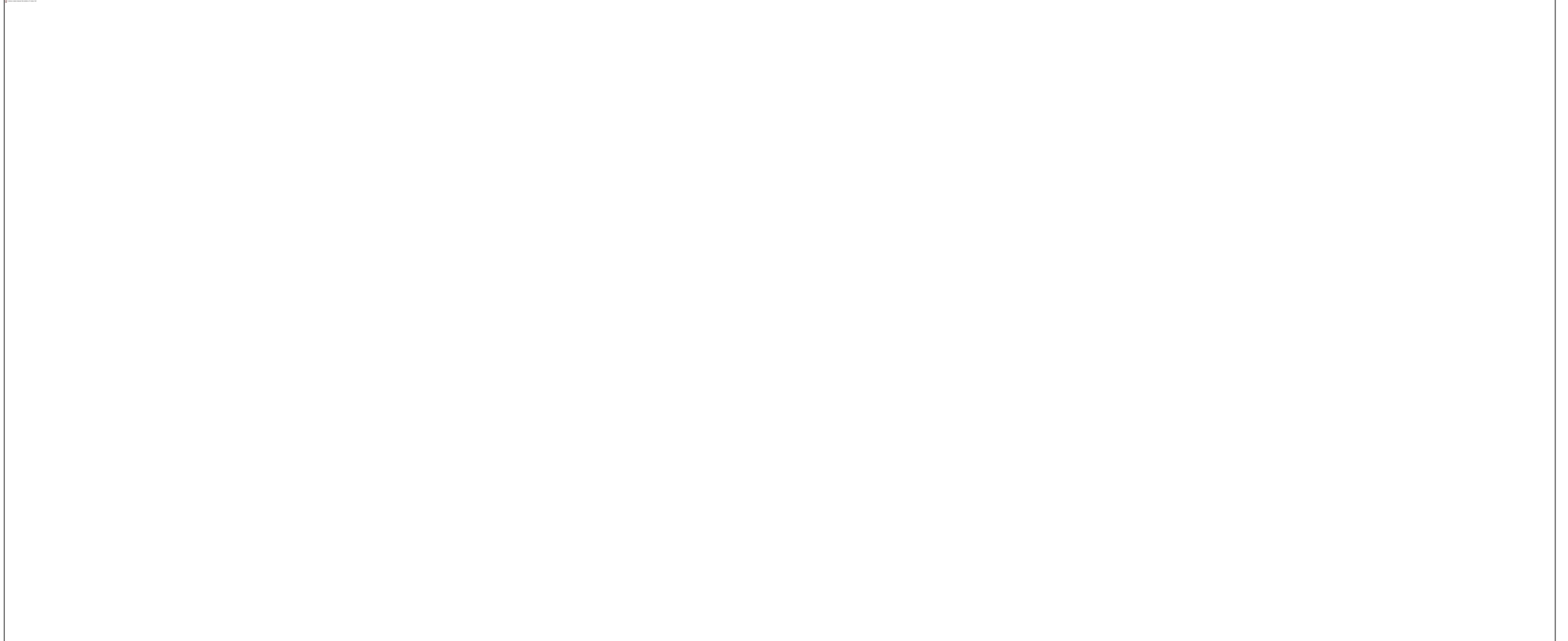
Švýcarská formule

Švýcarská formule - příklad

Švýcarská formule - příklad

Švýcarská formule - příklad

Švýcarská formule - příklad

Švýcarská formule - příklad

Švýcarská formule

- > **švýcarská formule**
- Američané souhlasili; dodnes využívané
- **Rozvojové země typicky dostávají nižší koeficient**

70. léta – Tokijské kolo

- Další velký pokrok ve snižování cel

Přehled kol

- Ženeva 1947 – 45 000 celních koncesí, průměrné clo smluvního státu kleslo o 32 %
- Annecy 1949 – 5 000 koncesí, pokles cel o 1,9 %
- Torquay 1950-1 – 8 700 koncesí, pokles cel o 3 %
- Ženeva II (1955-6) – pokles cel o 3,5 %
- Dillonovo (1960-1) – 4 400 koncesí, pokles cel o 2,4 %
- Kennedyho (1963-1967) – 33 000 koncesí, pokles cel o 36 %
- Tokijské (1973-1979) – pokles cel o 33 %

70. léta – Tokijské kolo

- Další velký pokrok ve snižování cel
- Na konci průměrná cla v OECD 6 % - zanedbatelná překážka

70. léta – Tokijské kolo

- Největší pokrok – **necelní záležitosti, především otázka nového protekcionismu**

70. léta – Tokijské kolo

- Největší pokrok – necelní záležitosti, především otázka nového protekcionismu
- **> Sada dobrovolných dohod, které vázaly pouze signatáře, a řešily specifická témata (např. subvence)**

70. léta – Tokijské kolo

- Největší pokrok – necelní záležitosti, především otázka nového protekcionismu
- > Sada dobrovolných dohod, které vázaly pouze signatáře, a řešily specifická témata (např. subvence)
- = „**kodexy Tokijského kola**“, Tokyo round codes

70. léta – Tokijské kolo

- Největší pokrok – necelní záležitosti, především otázka nového protekcionismu
- > Sada dobrovolných dohod, které vázaly pouze signatáře, a řešily specifická témata (např. subvence)
- = „kodexy Tokijského kola“, Tokyo round codes
- > Velké narušení principu MFN – vznikají spolky zemí, které spolu nad rámec původního GATT řeší další záležitosti

70. léta – Tokijské kolo

- Největší pokrok – necelní záležitosti, především otázka nového protekcionismu
- > Sada dobrovolných dohod, které vázaly pouze signatáře, a řešily specifická témata (např. subvence)
- = „kodexy Tokijského kola“, Tokyo round codes
- > Velké narušení principu MFN – vznikají spolky zemí, které spolu nad rámec původního GATT řeší další záležitosti
- Signatáři – **typicky vyspělé státy** > „dvourychlostní GATT“

Kodexy

- Antidumping
- Subvence a vyrovnávací opatření
- Technické překážky obchodu
- Zvláštní a diferencované zacházení s rozvojovými zeměmi
- Vládní zakázky
- Opatření na ochranu platební bilance
- Ochranná opatření pro potřeby rozvoje
- Celní oceňování
- Importní licence; civilní letadla; mléčné produkty; hovězí maso

Kodexy

- Antidumping

Kodexy

- Antidumping
- Subvence a vyrovnávací opatření
- - **pokud stát podporuje produkci nebo export nějaké komodity z veřejných zdrojů, další státy mohou svůj trh chránit speciálním clem**

Kodexy

- Antidumping
- Subvence a vyrovnávací opatření
- Technické překážky obchodu
- - **snaha o harmonizaci standardů a regulací**

Kodexy

- Antidumping
- Subvence a vyrovnávací opatření
- Technické překážky obchodu
- Zvláštní a diferencované zacházení s rozvojovými zeměmi
- - **nereciprocita**

Kodexy

- Antidumping
- Subvence a vyrovnávací opatření
- Technické překážky obchodu
- Zvláštní a diferencované zacházení s rozvojovými zeměmi
- Opatření na ochranu platební bilance
- Ochranná opatření pro potřeby rozvoje
- **> vrchol zájmu o zvláštní postavení rozvojových zemí**

Kodexy

- Antidumping
- Subvence a vyrovnávací opatření
- Technické překážky obchodu
- Zvláštní a diferencované zacházení s rozvojovými zeměmi
- Opatření na ochranu platební bilance
- Ochranná opatření pro potřeby rozvoje
- Vládní zakázky
- Celní oceňování
- Importní licence; civilní letadla; mléčné produkty; hovězí maso

70. léta – Tokijské kolo

- **GATT během Tokijského kola přestal být o clech na průmyslové zboží**
- NAMA je od té doby v podstatě nezajímavé téma

70. léta – Tokijské kolo

- **GATT během Tokijského kola přestal být o clech na průmyslové zboží**
- NAMA je od té doby v podstatě nezajímavé téma
- Velké oddělení režimu pro vyspělé a rozvojové státy
- **> rozvojové země prakticky vůbec neliberalizují zahraniční obchod, jsou „černými pasažéry“ GATT, jejich status upravují zvláštní dohody**
- **> vyspělé státy se naopak snaží řešit nový protekcionismus**

Další problémy na prahu 80. let:

- Zemědělství

Další problémy na prahu 80. let:

- **Zemědělství** (úplné vynětí z režimu GATT)

Další problémy na prahu 80. let:

- **Zemědělství** (úplné vynětí z režimu GATT)
- **Textil** (úplné vynětí z režimu GATT)

Další problémy na prahu 80. let:

- **Zemědělství** (úplné vynětí z režimu GATT)
- **Textil** (úplné vynětí z režimu GATT)

- **+ služby**

Další problémy na prahu 80. let:

- **Zemědělství** (úplné vynětí z režimu GATT)
- **Textil** (úplné vynětí z režimu GATT)

- **+ služby**
- **+ investice**

Další problémy na prahu 80. let:

- **Zemědělství** (úplné vynětí z režimu GATT)
- **Textil** (úplné vynětí z režimu GATT)

- **+ služby**
- **+ investice**
- **+ duševní vlastnictví**

Další problémy na prahu 80. let:

- **Zemědělství** (úplné vynětí z režimu GATT)
- **Textil** (úplné vynětí z režimu GATT)

- **+ služby**
- **+ investice**
- **+ duševní vlastnictví**
- (nikdy to GATT nebylo pokryto!)

- Jinými slovy:
- **GATT uspěl ve snižování cel na průmyslové zboží (NAMA)**
- **V jiných oblastech byl pokrok mnohem menší**

- Jinými slovy:
- **GATT uspěl ve snižování cel na průmyslové zboží (NAMA)**
- **V jiných oblastech byl pokrok mnohem menší**
- **Původní GATT přestal být dostačující > potřeba nových dohod pro úpravu nevyřešených témat**

Zbytek dnešní hodiny

- Uruguayské kolo GATT a vznik WTO
- Přehled smluv existujících v rámci WTO
- Orgány a fungování WTO

Uruguayské kolo

- 1986 - 1993

Neoliberalní obrat v 80. letech

Neoliberální obrat v 80. letech

- Předtím – **keynesiánství = více intervencionistický přístup** – snížená důvěra ve volný trh kvůli krizi z 30. let, víra ve státní zásahy díky válečné ekonomice a úspěchům SSSR

Neoliberální obrat v 80. letech

- Předtím – **keynesiánství = více intervencionistický přístup** – snížená důvěra ve volný trh kvůli krizi z 30. let, víra ve státní zásahy díky válečné ekonomice a úspěchům SSSR
- Sociální stát – částečně jako obrana před komunismem
- Ekonomická teorie – potřeba zvyšovat agregátní poptávku – veřejné výdaje, silné odbory tlačící na růst mezd; inflace tolik nevadí

Neoliberální obrat v 80. letech

- 70s – **stagflace = inflace + nezaměstnanost** – keynesiánství na to nemělo odpověď

Neoliberální obrat v 80. letech

- 70s – **stagflace = inflace + nezaměstnanost** – keynesiánství na to nemělo odpověď
- Liberální ekonomové (hlavně Milton Friedman):
- – je potřeba rozbít odbory, aby poklesl růst mezd a vzniklo více pracovních míst

Neoliberalární obrat v 80. letech

- 70s – **stagflace = inflace + nezaměstnanost** – keynesiánství na to nemělo odpověď
- Liberální ekonomové (hlavně Milton Friedman):
 - – je potřeba rozbít odbory, aby poklesl růst mezd a vzniklo více pracovních míst
 - – zavést restriktivní měnovou politiku > porazit inflaci i za cenu recese (Volkerův šok 1979)

Neoliberální obrat v 80. letech

- 70s – **stagflace = inflace + nezaměstnanost** – keynesiánství na to nemělo odpověď
- Liberální ekonomové (hlavně Milton Friedman):
 - – je potřeba rozbít odbory, aby poklesl růst mezd a vzniklo více pracovních míst
 - – zavést restriktivní měnovou politiku > porazit inflaci i za cenu recese (Volkerův šok 1979)
 - – mezinárodní obchod - ochota liberalizovat ještě více a s menším ohledem na negativní vedlejší účinky

Neoliberální obrat v 80. letech

- Celkově – někdy **přeceňovaný** zvrát
- – zachování sociálního státu (40 % HDP veřejné výdaje)
- – i aktivní hospodářské politiky, kterou pouze více dělají centrální banky

- Ale ke změně nepochybně došlo

Neoliberální obrat v 80. letech

- Neoliberální obrat také **v rozvojových zemích**

Neoliberální obrat v 80. letech

- Neoliberální obrat také **v rozvojových zemích**
- Předtím – protekcionismus, strategie nahrazování importu (**ISI**), často snaha o autarkii

Neoliberální obrat v 80. letech

- Neoliberální obrat také **v rozvojových zemích**
- Předtím – protekcionismus, strategie nahrazování importu (**ISI**), často snaha o autarkii
- **Dluhová krize** – výdaje na import ropy > zadlužení v dolarech
- Volkerův šok > posílení dolaru > zvýšení zahraničního dluhu rozvojových zemí > **bankrot**

Neoliberální obrat v 80. letech

- Neoliberální obrat také **v rozvojových zemích**
- Předtím – protekcionismus, strategie nahrazování importu (**ISI**), často snaha o autarkii
- **Dluhová krize** – výdaje na import ropy > zadlužení v dolarech
- Volkerův šok > posílení dolaru > zvýšení zahraničního dluhu rozvojových zemí > **bankrot**
- **Vnímáno jako selhání protekcionistaického, státem vedeného modelu**

Neoliberální obrat v 80. letech

- Neoliberální obrat také **v rozvojových zemích**
- > úspory, privatizace státních podniků, **liberalizace zahraničního obchodu**

Neoliberální obrat v 80. letech

- Neoliberální obrat také **v rozvojových zemích**
- > úspory, privatizace státních podniků, **liberalizace zahraničního obchodu**
- Role strukturálního přizpůsobení v rámci balíčků **IMF a WB** – často přeháněné, ale nějaký vliv to jistě mělo

Neoliberální obrat v 80. letech

- Neoliberální obrat také **v rozvojových zemích**
- > úspory, privatizace státních podniků, **liberalizace zahraničního obchodu**
- Role strukturálního přizpůsobení v rámci balíčků **IMF a WB** – často přeháněné, ale nějaký vliv to jistě mělo
- > **ochota rozvojových zemí zapojit se skutečně zapojit do systému GATT**
- Předtím to byli černí pasažéři, Západ to toleroval kvůli Studené válce

Uruguayské kolo

- 1986 – 1993

Uruguayské kolo

- 1986 – 1993
- **Rozvojové země souhlasily s přistoupením ke kodexům Tokijského kola** > výsledek kola pojat jako **„jednotný závazek“**, v zásadě stejný režim pro všechny
- **„single undertaking“**

Uruguayské kolo

- 1986 – 1993
- **Rozvojové země souhlasily s přistoupením ke kodexům Tokijského kola** > výsledek kola pojat jako „**jednotný závazek**“, v zásadě stejný režim pro všechny
- „**single undertaking**“
- Výjimky – lhůty pro implementaci atd., obecně ale platí, že od té doby všechny smlouvy zavazují všechny státy
- Také snižování cel a přijímání celních závazků na straně rozvojových zemí

Problémy na prahu 80. let:

- Zemědělství
 - Textil
 - Netarifní překážky obchodu ✓
 - Používání výjimek ✓
 - Postavení rozvojových zemí ✓
-
- + služby, investice, duševní vlastnictví

Uruguayské kolo

- Návrh USA – nová témata:
- **Obchod se službami**
- **Zahraniční investice**
- **Duševní vlastnictví**

Uruguayské kolo

- Návrh USA – nová témata:
- **Obchod se službami**
- **Zahraniční investice**
- **Duševní vlastnictví**

- > **vůbec** nepokryto pravidly GATT!
- X netarifní překážky atd. – na to se GATT vztahoval, pouze nebyl dostatečně jasný

Uruguayské kolo

- Návrh USA – nová témata:
 - Obchod se službami
 - Zahraniční investice
 - Duševní vlastnictví
-
- **Rozvojové země - souhlas výměnou za liberalizaci v oblasti zemědělství a textilu**

Problémy na prahu 80. let:

- Zemědělství ✓
 - Textil ✓
 - Netarifní překážky obchodu ✓
 - Používání výjimek ✓
 - Postavení rozvojových zemí ✓
-
- + služby, investice, duševní vlastnictví

Uruguayské kolo

- Zemědělství ✓
- Textil ✓
- Netarifní překážky obchodu ✓
- Používání výjimek ✓
- Postavení rozvojových zemí ✓
- Služby (GATS) ✓
- Duševní vlastnictví (TRIPS) ✓
- Investice ? – částečná dohoda TRIMs

Uruguayské kolo

- Závěr kola – EU nesouhlasila s liberalizací zemědělství

Uruguayské kolo

- Závěr kola – EU nesouhlasila s liberalizací zemědělství
- „and by late 1992 almost all issues had moved towards consensus, with the intent of reaching agreement by December so that the US Congress could approve it under the two-year extension of fast track authority, which expired in April 1993. But agriculture remained under intense negotiation as the **French became more obdurate**, and, on 5 November, EC Agricultural Commissioner, Ray MacSharry, resigned, **accusing the French of sabotaging the negotiations.**„

Uruguayské kolo

- USA pohrozily clem na francouzské víno > Blair house accord > EU souhlasila s reformou CAP

Vznik WTO

- 1990 - návrh **Kanady** – USA stejně jako u GATT zpočátku proti!

Vznik WTO

- 1990 - návrh **Kanady** – USA stejně jako u GATT zpočátku proti!
- **Založení mezinárodní organizace, která by spravovala GATT + nové smlouvy uzavřené během Tokijského a Uruguayského kola**

Vznik WTO

- 1990 - návrh **Kanady** – USA stejně jako u GATT zpočátku proti!
- Založení mezinárodní organizace, která by spravovala **GATT + nové smlouvy** uzavřené během Tokijského a Uruguayského kola
- GATT byl pouze dohoda, neměl právní subjektivitu
- **WTO = instituce, jejímž úkolem je de facto dohlížet nad výsledky Uruguayského kola**

Vznik WTO

- **Návrh podporovaly rozvojové země – víra, že v nové organizaci budou hrát silnější roli**

Vznik WTO

- Návrh podporovaly rozvojové země – víra, že v nové organizaci budou hrát silnější roli
- – **pravda, ale výsledkem je patová situace = je prakticky nemožné dosáhnout nových dohod nad rámec Uruguaye**

Vznik WTO

- 1994 > Marakéšská dohoda = **Dohoda o zřízení WTO** > vznik WTO k 1. 1. 1995

WORLD TRADE
ORGANIZATION

Právní struktura WTO

- **Dohoda o zřízení WTO** = „ústava WTO“
- Ustanovuje orgány WTO a jejich pravomoci (viz dále)
- Upravuje vnitřní fungování WTO

Právní struktura WTO

- **Dohoda o zřízení WTO** = „ústava WTO“
- Ustanovuje orgány WTO a jejich pravomoci (viz dále)
- Upravuje vnitřní fungování WTO

- Odkazuje na **přílohy**, které obsahují jednotlivé **smlouvy**

Právní struktura WTO

- **Dohoda o zřízení WTO** = „ústava WTO“
- Ustanovuje orgány WTO a jejich pravomoci (viz dále)
- Upravuje vnitřní fungování WTO

- Odkazuje na **přílohy**, které obsahují jednotlivé **smlouvy**
- Nejdůležitější je **příloha 1 – mnohostranné (multilateral) smlouvy, které obsahují závazky, kterými se musí řídit všichni členové**
- To jsou skoro všechny smlouvy WTO

Mnohostranné smlouvy - Příloha 1A

- **Příloha 1A – GATT 1994 - novelizovaný GATT 1947**

Mnohostranné smlouvy - Příloha 1A

- **Příloha 1A – GATT 1994 - novelizovaný GATT 1947**
- byl doplněn 6 dohodami („understanding“) o interpretaci sporných článků
- **jsou k němu připojeny schémata maximálních cel, ke kterým se státy zavázaly**
- = celní závazky

Mnohostranné smlouvy - Příloha 1A

- Kromě GATT 1994 sem patří **13 specifických dohod**, které fungují jako *lex specialis*

Mnohostranné smlouvy - Příloha 1A

- Kromě GATT 1994 sem patří **13 specifických dohod**, které fungují jako *lex specialis*, tj. **použijí se na danou problematiku přednostně před GATT 1994**

Mnohostranné smlouvy - Příloha 1A

- Kromě GATT 1994 sem patří **13 specifických dohod**, které fungují jako *lex specialis*, tj. použijí se na danou problematiku přednostně před GATT 1994
- **Pokud něco neupravují, použije se obecné pravidlo uvedené v GATT**

Mnohostranné smlouvy - Příloha 1A

- Zemědělství, textil, technické překážky, sanitární a fyto-sanitární opatření, s obchodem spojená investiční opatření (TRIMs), ochranná opatření, opatření pro ochranu platební bilance, antidumpingová opatření, subvence a vyvažující opatření, určování původu, celní oceňování, předzásilkové inspekce, importní licence, usnadňování obchodu
- Vesměs řeší **obchod se zbožím**

Mnohostranné smlouvy - Příloha 1A

- Zemědělství, textil, **technické překážky**, sanitární a fyto-sanitární opatření, s obchodem spojená investiční opatření (TRIMs), ochranná opatření, **opatření pro ochranu platební bilance**, **antidumpingová opatření**, **subvence a vyvažující opatření**, určování původu, celní oceňování, předzásilkové inspekce, **importní licence**, usnadňování obchodu
- **Přejmenované kodexy z doby Tokijského kola**

Mnohostranné smlouvy - Příloha 1A

- **Dohoda o zemědělství je více samostatná a komplexní** – zemědělství má do značné míry pořád svůj vlastní režim

Mnohostranné smlouvy - Příloha 1A

- **TRIMs – investice – ale není to o investicích (!?)**

Mnohostranné smlouvy - Příloha 1A

- **TRIMs** – investice – ale není to o investicích
- „**Trade-Related Investment Measures**“
- **Jenom obchod spojený s investicí** – nákup zboží nadnárodní korporací

Mnohostranné smlouvy - Příloha 1A

- Máme probraný GATT, jaké dohody tu máme dále? 😊

Mnohostranné smlouvy

- **Příloha 1B – GATS – Všeobecná dohoda o obchodu se službami**
(General Agreement on Trade in Services)

Mnohostranné smlouvy

- **Příloha 1B – GATS – Všeobecná dohoda o obchodu se službami**
(General Agreement on Trade in Services)
- Myšleno jako ekvivalent GATT pro služby
- Také jsou k tomu připojena schémata závazků

Mnohostranné smlouvy

- **Příloha 1B – GATS – Všeobecná dohoda o obchodu se službami**
(General Agreement on Trade in Services)
- Myšleno jako ekvivalent GATT pro služby
- Také jsou k tomu připojena schémata závazků
- Celkově méně sofistikovaný režim = **menší liberalizace** než u zboží
- **Žádné speciální dohody**

Mnohostranné smlouvy

- **Příloha 1C – TRIPS – Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví**

Mnohostranné smlouvy

- **Příloha 1C – TRIPS – Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví**
- **Jiná problematika! TRIPS neliberalizuje obchod, ale vytváří minimální standard ochrany patentů, autorských práv atd.**

Mnohostranné smlouvy

- **Příloha 1C – TRIPS – Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví**
- Jiná problematika! TRIPS **neliberalizuje obchod, ale vytváří minimální standard ochrany patentů, autorských práv atd.**
- Také žádné speciální dohody
- **ALE propracovaný systém** – vychází ze starších dohod o duševním vlastnictví (19. století!)

Mnohostranné smlouvy

- **GATT 1994, GATS a TRIPS – tři základní smlouvy WTO!**

Annex 1A

- Goods (General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) 1994 + countries' schedules of commitments + other agreements on goods)

Annex 1B

- Services (General Agreement on Trade in Services (GATS) + countries schedules of commitments and MFN exemptions + services annexes)

Annex 1C

- Intellectual Property (The Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS))

Annex 2

- Dispute Settlement (Dispute Settlement Understanding (DSU))

Annex 3

- Review (Trade Policy Review Mechanism)

Annex 4

- Plurilateral Trade Agreements

Mnohostranné smlouvy

- = hmotné právo
- = **co státy mohou a nemohou dělat**
- **Jediný závazek** – členové v principu musí přijmout všechny závazky z těchto smluv

Právní struktura WTO

- **Příloha 2 – Ujednání o řešení sporů** (Dispute Settlement Understanding, DSU)

Právní struktura WTO

- **Příloha 2 – Ujednání o řešení sporů** (Dispute Settlement Understanding, DSU)
- = **Jakým způsobem** se budou řešit spory mezi členskými státy o tom, že někdo porušuje závazky ze smluv

Právní struktura WTO

- **Příloha 2 – Ujednání o řešení sporů** (Dispute Settlement Understanding, DSU)
- = **Jakým způsobem** se budou řešit spory mezi členskými státy o tom, že **někdo porušuje závazky ze smluv**
- GATT = pravidla, DSU = procedura řízení sporu

Právní struktura WTO

- Příloha 2 – Ujednání o řešení sporů (Dispute Settlement Understanding, DSU)
- = Jakým způsobem se budou řešit spory mezi členskými státy o tom, že někdo porušuje závazky ze smluv
- GATT = pravidla, DSU = procedura řízení sporu
- **System řešení sporů = jeden z největších úspěchů Uruguaye a výhod WTO oproti GATT systému!**

Právní struktura WTO

- Příloha 2 – Ujednání o řešení sporů (Dispute Settlement Understanding, DSU)
- = Jakým způsobem se budou řešit spory mezi členskými státy o tom, že někdo porušuje závazky ze smluv
- GATT = pravidla, DSU = procedura řízení sporu
- **System řešení sporů = jeden z největších úspěchů Uruguaye a výhod WTO oproti GATT systému!**

- = procesní právo

Právní struktura WTO

- Dost možná nejsilnější globální systém řešení sporů
- (x ICJ neuznávají Čína ani USA, ICC i řada dalších zemí, IMF a WB nic podobného nemají, jednoznačně silnější je jenom ESD)

Právní struktura WTO

- Dost možná nejsilnější globální systém řešení sporů
- (x ICJ neuznávají Čína ani USA, ICC i řada dalších zemí, IMF a WB nic podobného nemají, jednoznačně silnější je jenom ESD)
- Ve WTO máme orgán, který má **pravomoc kdykoliv** na základě podnětu **kteréhokoliv člena rozhodovat o porušení jakéhokoliv závazku z libovolné smlouvy WTO**

Řešení sporů

- **Orgán pro řešení sporů (Dispute Settlement Body, DSB)**
- Procedura – stát podá žalobu DSB, ten spor předá **panelu expertů** > panel věc projedná se stranami sporu a na základě jimi podaných důkazů vydá doporučení (**report**)

Řešení sporů

- **Orgán pro řešení sporů (Dispute Settlement Body, DSB)**
- Procedura – stát podá žalobu DSB, ten spor předá **panelu expertů** > panel věc projedná se stranami sporu a na základě jimi podaných důkazů vydá doporučení (**report**)
- DSB doporučení schválí, tím se z něj stane **rozhodnutí** – princip **negativního konsensu** – aby DSB doporučení neschválil, museli by být všichni členové proti (= včetně žalujícího státu)

Řešení sporů

- **Orgán pro řešení sporů (Dispute Settlement Body, DSB)**
- Procedura – stát podá žalobu DSB, ten spor předá **panelu expertů** > panel věc projedná se stranami sporu a na základě jimi podaných důkazů vydá doporučení (**report**)
- DSB doporučení schválí, tím se z něj stane **rozhodnutí** – princip **negativního konsensu** – aby DSB doporučení neschválil, museli by být všichni členové proti (= včetně žalujícího státu)
- V době GATT to bylo obráceně, takže naopak žalovaný mohl zablokovat přijetí rozhodnutí

Řešení sporů

- Odvolání – rozhoduje zvláštní **Appellate Body** („odvolací orgán WTO“)
 - 7 rozhodců nominovaných státy
- > finální rozhodnutí

Řešení sporů

- Odvolání – rozhoduje zvláštní **Appellate Body** („odvolací orgán WTO“)
– 7 rozhodců nominovaných státy
- > finální rozhodnutí
- Pokud se žalovaný nepodřídí, žalobce na něj může uvalit **odvetná opatření** – např. zavést clo, které jej má donutit k poslušnosti

Řešení sporů

- Odvolání – rozhoduje zvláštní **Appellate Body** („odvolací orgán WTO“)
– 7 rozhodců nominovaných státy
- > finální rozhodnutí
- Pokud se žalovaný nepodřídí, žalobce na něj může uvalit **odvetná opatření** – např. zavést clo, které jej má donutit k poslušnosti
- > cílem není porušující stát trestat ale přimět ho uvést regulace do souladu s právem WTO

Řešení sporů

- Odvolání – rozhoduje zvláštní **Appellate Body** („odvolací orgán WTO“)
– 7 rozhodců nominovaných státy
- > finální rozhodnutí
- Pokud se žalovaný nepodřídí, žalobce na něj může uvalit **odvetná opatření** – např. zavést clo, které jej má donutit k poslušnosti
- > cílem není porušující stát trestat ale přimět ho uvést regulace do souladu s právem WTO
- > teoreticky slabé postavení malých zemí, fakticky jsou ovšem většinou rozhodnutí respektována (USA vs. Venezuela)

Právní struktura WTO

- **Příloha 3 – Mechanismus přezkoumávání obchodní politiky**

Právní struktura WTO

- **Příloha 3 – Mechanismus přezkoumávání obchodní politiky**
- – pravidelné zprávy o obchodní politice všech států
- „Drákulův princip“ – problém zmizí, když se na něj posvítí

Transparentnost

- **Příloha 3 – Mechanismus přezkoumávání obchodní politiky**
- – pravidelné zprávy o obchodní politice všech států
- „Drákulův princip“ – problém zmizí, když se na něj posvítí
- Vždy jedna zpráva připravená vládou, jedna Sekretariátem WTO
- Jaké byly uzavřeny bilaterální dohody, jak vláda podporuje zemědělce....

Transparentnost

- **Příloha 3 – Mechanismus přezkoumávání obchodní politiky**
- – pravidelné zprávy o obchodní politice všech států
- „Drákulův princip“ – problém zmizí, když se na něj posvítí
- Vždy jedna zpráva připravená vládou, jedna Sekretariátem WTO
- Jaké byly uzavřeny bilaterální dohody, jak vláda podporuje zemědělstě....

- Špatné informace o technických standardech, službách, investicích...
- = WTO je i v této oblasti silná ve clech na průmyslové zboží

Contents

1 INTRODUCTION	3
2 TRADE AND THE ECONOMIC ENVIRONMENT.....	3
2.1 The EU economic environment and its macroeconomic policy	3
2.2 Trends in foreign trade and foreign direct investment.....	4
3 DEVELOPMENTS IN THE INTERNAL MARKET.....	5
3.1 The EU's better regulation policy	5
3.2 Single market for goods	6
3.3 The EU public procurement market	6
3.4 Single market for services	7
3.5 Capital markets union	8
3.6 Digital single market.....	8
3.7 Common agricultural policy.....	10
3.8 Sanitary and phytosanitary requirements	11
3.9 New measures for fair taxation.....	11
3.10 Small and medium-sized enterprises	12
3.11 The implementation of the EU Environment Action Programme.....	13
3.12 The EU's actions on climate change.....	13
3.13 Clean Energy for all Europeans Package	14
3.14 The withdrawal of the United Kingdom from the European Union	15

4	TRADE AND INVESTMENT POLICY DEVELOPMENTS	16
4.1	Multilateral trade policy	16
4.1.1	WTO reform	16
4.1.2	WTO negotiations and initiatives	18
4.2	The EU bilateral negotiating agenda	18
4.3	Promoting a sustainable approach to trade	20
4.3.1	Promoting labour rights and environmental protection	20
4.3.2	Supporting inclusive growth in developing countries	20
4.3.3	Promoting human rights	21
4.3.4	Gender equality and economic empowerment of women	21
4.3.5	Ensuring responsible management of supply chains	21
4.3.6	Promoting fair and ethical trade schemes	22
4.3.7	Transparency, anti-corruption and promoting good governance	22
4.4	Trade Policy for open and fair trade	22
5	LOOKING AHEAD	23

Právní struktura WTO

- **Příloha 4 – Vícestranné (= plurilateral) dohody**

Vícestranné dohody

- **Příloha 4 – Vícestranné (=plurilateral) dohody**
- **Dobrovolné, jenom pro signatáře**

Vícestranné dohody

- **Příloha 4 – Vícestranné (=plurilateral) dohody**
- **Dobrovolné**, jenom pro signatáře
- Tuto povahu původně měly kodexy Tokijského kola, z většiny se staly mnohostranné dohody jakožto součást jednotného závazku
- U dvou - obchod s civilními letadly, **veřejné zakázky** – část státu **nesouhlasila** s jejich přijetím, **proto dále fungují na dobrovolné bázi**

Vícestranné dohody

- **Příloha 4 – Vícestranné (=plurilateral) dohody**
- **Dobrovolné**, jenom pro signatáře
- Tuto povahu původně měly kodexy Tokijského kola, z většiny se staly mnohostranné dohody jakožto součást jednotného závazku
- U dvou - obchod s civilními letadly, **veřejné zakázky** – část státu **nesouhlasila** s jejich přijetím, **proto dále fungují na dobrovolné bázi**
- Dohoda o veřejných zakázkách – poměrně významná a propracovaná, Čína není signatářem

Vícestranné dohody

- Konec 90. let přibyly Dohoda o informačních technologiích + dohody o telekomunikacích a finančních službách
- = **critical mass agreements**

Vícestranné dohody

- Konec 90. let přibyly Dohoda o informačních technologiích + dohody o telekomunikacích a finančních službách
- = **critical mass agreements**
- Pro vstup v platnost musí signatáři tvořit určité procento světového obchodu v dané oblasti, např. 80 %
- **Jejich výhody se vztahují i na nečleny**
- X celní unie – ta je na všechno, ale je typicky regionální nebo bilaterální

Vícestranné dohody

- Dlouhodobě považovány za marginální
- V poslední době změna – **brány jako únik ze současné patové situace**

Annex 1A

- Goods (General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) 1994 + countries' schedules of commitments + other agreements on goods)

Annex 1B

- Services (General Agreement on Trade in Services (GATS) + countries schedules of commitments and MFN exemptions + services annexes)

Annex 1C

- Intellectual Property (The Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS))

Annex 2

- Dispute Settlement (Dispute Settlement Understanding (DSU))

Annex 3

- Review (Trade Policy Review Mechanism)

Annex 4

- Plurilateral Trade Agreements

Orgány WTO

- 1) **Ministerská konference** – schází se alespoň **jednou za dva roky**, má pravomoc rozhodovat o všech otázkách týkajících se všech smluv, které WTO spravuje – **nejvyšší orgán**

Orgány WTO

- 1) **Ministerská konference** – schází se alespoň **jednou za dva roky**, má pravomoc rozhodovat o všech otázkách týkajících se všech smluv, které WTO spravuje – **nejvyšší orgán**
- Jsou zastoupeny všechny členské státy, **celní unie (EU!) vystupují jako celek**

Orgány WTO

- 2) **Generální rada** – stálý orgán, rozhoduje o běžných záležitostech mezi konáním konferencí
- Státy zastupují kariévní diplomaté

Orgány WTO

- 2) **Generální rada** – stálý orgán, rozhoduje o běžných záležitostech mezi konáním konferencí
- Státy zastupují kariévní diplomaté
- Schází se také jako **Orgán pro řešení sporů** a **Orgán pro přezkum obchodní politiky**

Orgány WTO

- 2) **Generální rada** – stálý orgán, rozhoduje o běžných záležitostech mezi konáním konferencí
- Státy zastupují kariérní diplomaté
- Schází se také jako **Orgán pro řešení sporů** a **Orgán pro přezkum obchodní politiky**
- = ti stejní lidé se scházejí ve třech různých konfiguracích = „vyměníme cedulku na dveřích a už je z nás orgán pro řešení sporů“

Orgány WTO

- 3) **Další rady a výbory** – Rada pro obchod se **zbožím**, Rada pro obchod se **službami**, Rada pro **TRIPS**;
- Velké množství výborů: pro anti-dumpingové praktiky, pro obchod a rozvoj, pro obchod s civilními letadly....
- Státy opět zastupované diplomaty

Orgány WTO

- 4) **Sekretariát** – nemá rozhodovací pravomoci, WTO řídí členské státy
- Generální ředitel a úředníci, kteří zajišťují hladké fungování organizace, připravují materiály pro jednání

Orgány WTO

- 4) **Sekretariát** – nemá rozhodovací pravomoci, WTO řídí členské státy
- Generální ředitel a úředníci, kteří zajišťují hladké fungování organizace, připravují materiály pro jednání
- **Neformální vliv** – experti, mohou předsedat jednání států

Rozhodování ve WTO

- **Tradičně konsensuální**, i když 164 členů WTO se reálně nemůže shodnout

Rozhodování ve WTO

- **Tradičně konsensuální**, i když 164 členů WTO se reálně nemůže shodnout
- = **nikdo není tak moc proti, že by vyvolal hlasování**
- Důležité je jednání a uzavírání kompromisů, **než je návrh předložen**
- „Je někdo proti?“ > když ne > „It is so decided“

Rozhodování ve WTO

- Jednání o návrzích se často vedou za zavřenými dveřmi mezi omezeným počtem zemí = **Green Room meetings**

Rozhodování ve WTO

- Jednání o návrzích se často vedou za zavřenými dveřmi mezi omezeným počtem zemí = **Green Room meetings**
- 1) aktéři s **největším HDP**(USA, EU, Čína)
- 2) **země zainteresované v konkrétní věci** (třeba exportéři bavlny atd, Argentina u zemědělství)
- 3) **tradičně aktivní země** - Austrálie, Kanada, Švýcarsko; Brazílie, Indie

Rozhodování ve WTO

- Pokud je vyvoláno hlasování - **každá země má jeden hlas** (x IMF, WB)

Rozhodování ve WTO

- Pokud je vyvoláno hlasování - **každá země má jeden hlas** (x IMF, WB)
 - **Změny základních principů práva WTO (MFN atd.) jednohlasně**
 - Udělování výjimek státům (chceme něco porušovat) – 3/4
 - Partikulární změny práva WTO – 2/3
 - Ostatní – prostá většina
-
- **Málo časté!**

Vstup nových členů

- Dlouhá, složitá, tvrdá jednání
- Rusku trval vstup 16 let!
- x v GATT mohly bývalé kolonie vstoupit bez podmínek
- Výsledek je **protokol o vstupu, kde jsou uvedeny dohodnuté závazky**

Kola

- Zachován systém kol!
- **Od roku 2001 Katarské kolo (Doha round)**

Katarské kolo

- „Doha Development Agenda“
- Rozvojové státy – pocit, že v Uruguayi udělaly příliš mnoho ústupků a nyní si zaslouží, aby jim to vyspělé státy oplatily
- > **Opět důraz na zvláštní a diferencované zacházení**

Katarské kolo

- „Doha Development Agenda“
- Rozvojové státy – pocit, že v Uruguayi udělaly příliš mnoho ústupků a nyní si zaslouží, aby jim to vyspělé státy oplatily
- **> Opět důraz na zvláštní a diferencované zacházení**
- Formování koalic (G20, G10, G33, Cairns Group, Cotton 4)
- ! Pozor, není to to stejné jako např. G7 nebo normální G20 – toto jsou čistě zájmové skupiny států v rámci WTO!

Afghanistan	G-90, Least-developed countries (LDCs)
Albania	Article XII Members , "W52" sponsors
Angola	ACP , African group , G-90, Least-developed countries (LDCs) , "W52" sponsors
Antigua and Barbuda	ACP , G-90, Small, vulnerable economies (SVEs) , G-33, "W52" sponsors
Argentina	Mercosur , Cairns group , G-20, NAMA-11 , Friends of Fish (FoFs) , Joint proposal (in intellectual property)
Armenia	Article XII Members , Low-income economies in transition
Australia	APEC , Cairns group , Friends of Ambition (NAMA) , Friends of Fish (FoFs) , Joint proposal (in intellectual property)
Austria	Friends of Ambition (NAMA) , "W52" sponsors
Bahrain, Kingdom of	Asian developing members
Bangladesh	Asian developing members , G-90, Least-developed countries (LDCs)
Barbados	ACP , G-90, Small, vulnerable economies (SVEs) , G-33, "W52" sponsors

Katarské kolo

- **Nepřekonatelný rozpor mezi vyspělými a rozvojovými státy**

Katarské kolo

- **Nepřekonatelný rozpor mezi vyspělými a rozvojovými státy**
- **Vyspělé státy – chtějí řešit „Singapore issues“ – investice, veřejné zakázky, ochrana hospodářské soutěže, usnadňování procedur**
- **+ duševní vlastnictví, e-commerce...**

Katarské kolo

- **Nepřekonatelný rozpor mezi vyspělými a rozvojovými státy**
- Vyspělé státy – chtějí řešit „**Singapore issues**“ – investice, veřejné zakázky, ochrana hospodářské soutěže, usnadňování procedur
- + duševní vlastnictví, e-commerce...
- Rozvojové státy – toto naprosto odmítají, dokud nebude liberalizováno **zemědělství**
- > ale ani mezi nimi o tom není shoda

Katarské kolo

- Dohoda o usnadňování obchodu

Katarské kolo

- Dohoda o usnadňování obchodu (2017)
- Jeden z dodatků ke GATT 1994 (13. dohoda)
- **Asi jediný větší úspěch Katarského kola!**
- > transparentnost a zjednodušení celních procedur

Katarské kolo

- Dohoda o usnadňování obchodu (2017)
- Jeden z dodatků ke GATT 1994 (13. dohoda)
- **Asi jediný větší úspěch Katarského kola!**
- > transparentnost a zjednodušení celních procedur

- 2008 – 116 dní na dovoz kontejneru ze Středoafričké republiky na pobřeží
- Pro Burkinu Faso 71 dní

Katarské kolo

- Dodnes se ho nepodařilo uzavřít, i když prakticky není naděje, že by došlo ke shodě na většině projednávaných záležitostí

Katarské kolo

- „Walking dead are normally confined to Hollywood, but the World Trade Organization (WTO) Ministerial Declaration, published on December 19, 2015, added the Doha Development Agenda (DDA) to this ghoulish cast.“

WTO - shrnutí

WTO - shrnutí

- Liberalizace obchodu na multilaterálních jednáních + vymáhání stávajících závazků před orgánem pro řešení sporů

WTO - shrnutí

- **Liberalizace obchodu na multilaterálních jednáních > vymáhání závazků před orgánem pro řešení sporů**
- Pokud jednání nepostupují, WTO pořád plní svou funkci tím, že dohlíží na již existující dohody

WTO - shrnutí

- **Liberalizace obchodu na multilaterálních jednáních > vymáhání závazků před orgánem pro řešení sporů**
- Pokud jednání nepostupují, WTO pořád plní svou funkci tím, že dohlíží na již existující dohody
- Budoucnost – vícestranné dohody + regionální integrace?

- Děkuji za pozornost 😊